

THRAX. Ne tibi, quæso, dulcissime, grave molestumve hoc sit; Deo enim juvante, si unquam tecum una eundem in locum conveniamus, quidquid huic disputationi nostræ deesse tibi videtur, id copiose ac liberaliter supra Syracusanorum decimas repensabimus.

GAULMINI NOTÆ.

Proclo et Porphyrio, edita sunt, aliqua ultimo capite afferat, quæ desumpta ex secundo illo, si quis est, libro videri possunt. — Quæ Ficius habet ex libello sequente desumpta sunt, quem ipse nunc primus edo, sed qui, cum nihil, nisi verbulum (num. 6) de præscientia dæmonum contineat, non ille est qui Timothei quæstioni queat respondere. BOISSONADE.

(44) Vaticana Appendix proverbiorum: Δήμων Συρακουσίους εὐδαιμονήσαντας φησι ψηφίσασθαι

ΘΡΑΞ. Μὴ ἄχθου, φιλιτατε ἀνδρῶν· Θεοῦ γὰρ παρέχοντος, εἴ ποτέ σοι συνανεχθείημεν, ὅν ἂν τῷ λόγῳ ἐνδεῖ, φιλοτίμως ὑπὲρ τῆς Συρακουσίων (44) δεκάτας καταθησόμεθα.

τὴν δεκάτην τῶν ὑπαρχόντων ἀποδίδουσαι εἰς ἐπισκευὴν ναῶν τε καὶ ἀνάθημάτων καὶ ἰσραήλων· πολλοῦ γε χρήματος συναχθέντος, εἰς παροιμίαν ἔλθειν. Adi Strabon. lib. vi Γεωγρ. Alique hæc sunt quæ ad Pselli dialogum Περὶ ἐνεργείας δαιμόνων prope- rantes singulis diebus pro penso operarum scripsimus. Tu, qui stilum et mentem dirigis, Deus, dux fuisti erisque. Tu ab illis, de quibus disserui, quosque me sentio dicere, æternum serva, conserva, defende.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΨΕΛΛΟΥ

TINA

ΠΕΡΙ ΔΑΙΜΟΝΩΝ ΔΟΞΑΖΟΥΣΙΝ ΕΛΛΗΝΕΣ

EJUSDEM PSELLI

QUÆNAM SUNT GRÆCORUM OPINIONES DE DÆMONIBUS.

1. Nostra quidem doctrina voluntatem angelis tribuens eosque ad meliorem inclinationem vergentes indicans, non tamen eos perjuris inespaces credens, inde ab angelico ordine cecidisse dæmones demonstrat et pro cuiusque merito et ordine ruinam subiisse. Græcorum vero doctrina talem inclinationem naturis corpore carentibus abnuens, post mundum angelicum dæmonum ordines esse supponit. Et alios quidem esse intelligentes dicit, alios mente et ratione constare, alios ratione tantum; alii vero una cum ratione irrationale quoque sortiti sunt; ultimos vero ex dæmonibus et irrationale solum projicit, quos materiales et pœnas infligentes nominat. Mundum inter illos dividit ita ut per illos calorem et aerem vitalem accipiat. Et aliis quidem ignem, aliis aerem, aliis aquam, aliis terram subicit; quosdam vero climatium præsidēs facit, et alios corporum tutores et materiae custodes. Invadere autem eos dicunt animas nostras, non propter quoddam in nos odium aut malam voluntatem, sed ut eas ob admissa peccata puniant. Addunt eos ad materiam animas trahere, non illis nocendi causa, sed ut earum turpitudine per suam cum materia relationem figuretur. Iram autem et impudentiam illis tribuunt, ut leopardis et lionibus, eosque corporibus vincunt levibus, aëriis et minus duris,

α'. Ὁ μὲν ἡμέτερος λόγος προαρέσεις καὶ τοῖς ἀγγέλοις διδοῦς, καὶ πρὸς τὴν κρείττονα μὲν τούτους ἀπευθύνων βροπήν, μὴ μέντοι γε καὶ τῆς χείρονος ἀνεπιδέκτους οἰόμενος, ἐνταῦθεν ἐκπεσεῖν τοὺς δαίμονας τῆς ἀγγελικῆς τάξεως ἀποφαίνεται, καὶ, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἐκάστου ἀξίας ἢ τάξεως, τὴν πτώσιν ὑπομεμενηκέσαι. Ὁ δὲ ἑλληνικός, ἀναιρῶν τὴν τοιαύτην βροπήν ἐπὶ τῶν ἀπολελυμένων τοῦ σώματος φύσεων, μετὰ τὸν ἀγγελικὸν διάκοσμον τὰς δαιμονίας τάξεις ὑφίστησι. καὶ τὰς μὲν αὐτῶν νοεράς τίθεναι, τὰς δὲ κατὰ νοῦν ἢ λόγον οὐσαῖσθαι, τὰς δὲ κατὰ λόγον οὐκ ὄντας· ταῖς δὲ πρὸς τῷ λόγῳ συγκατακληροὶ καὶ τὸ ἔλλογον· τοὺς δὲ ἐσχάτους τῶν δαιμόνων εἰς ἀλογίαν μόντην ἀπορρίπτει, οὓς δὴ καὶ ὑδαίους καὶ ποινάιους κατονομάζει. Ἐπιδιαίρει δὲ αὐτοῖς τὴν κτίσιν, ἵνα πρὸς ἐκείνων ζώωρηται καὶ ἐμπνέηται· καὶ τοῖς μὲν τὸ πῦρ, τοῖς δὲ τὸν ἀέρα, τοῖς δὲ τὸ ὕδωρ, τοῖς δὲ τὴν γῆν ὑποτίθῃσιν· ἐνίοις δὲ καὶ κλιματάρχας ποιεῖται, καὶ σωμάτων ἐτέρους προστάτας καὶ ὕλης φύλακας. Ἐμπέπτειν δὲ τούτους φασὶ ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς οὐ διὰ μισανθρωπίαν τε καὶ δυσμένειαν, ἀλλ' ὡς κολαστὰς ὧν ἡμαρτήκασι· καὶ κατασπῆν πρὸς τὴν ὕλην, οὐ λογισμὸν ἔχοντας ταύτας κακοῦν, ἀλλ' ἵνα τὸ αἶσχος ἐκείνων μορφοῖτο διὰ τῆς τούτων πρὸς αὐτὴν σχέσεως. Τὸν δὲ θυμὸν τούτοις καὶ τὴν

ἀναίδειαν κατὰ φύσιν διδόναι, ὡς ταῖς παρδάλεσι καὶ τοῖς λέουσι, καὶ σώματι δὴ τούτους ἐνδεσμοῦσι λεπτοῖς καὶ ἀερίοις καὶ ἔλαττον ἀντιτύποις, οὐ περιφερέσι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπιμήκεισιν, ἔλαττον μὲν φωτός, πλεόν δὲ τοῦ γειώδους σκότους μετέχουσι. Τὴν δὲ γνῶσιν αὐτοῖς καὶ τῶν μελλόντων τὴν πρόγνωσιν ἐκ τῶν περὶ τοὺς ἀστέρας σχημάτων. Ταῦτα δὲ Πορφύριοι φασὶ καὶ Ἰάμβλιχοι.

β'. Ἐθουον δὲ τοῖς αἰθερίοις μὲν τὰ λευκὰ ἢ πυρρὰ τῶν ζώων, διὰ τε τὸ αἰθέριον χρῶμα καὶ τὴν καθαρότητα τῆς ἐκείνων φύσεως, ὄψου τὸν κριὸν ἢ τὴν ἔριφον λαιμοτομοῦντες, ὡς καὶ Ὀμηρος, « Ἀὖ ἔρυσαν μὲν πρῶτα, » φησὶ, « καὶ ἔσφαξαν « καὶ ἔδειραν. » Τοῖς ἀερίοις δὲ ποικίλα προσήγον καὶ τοῖς χρώμασι σύμμικτα τοῖς δὲ γε ὑποχθονίοις ἔζωοθότου ἀντίχρον, καὶ κάτω τὴν κεφαλὴν τοῦ θύματος ἔλκοντες, οὕτω τοὺς ἀχενίους ἀπέτεμον τένοντας· τοῖς δὲ γε μέσοις πλαγιάζοντες τὰ θυόμενα, ἐδειροτόμουσαν τὰς κεφαλὰς· εἶτα δὲ, τὰς γαστέρας αὐτῶν ἀνασχίζοντες, τὴν καρδίαν πρῶτον κατέτεμον, καὶ τὸν μὲν ὕμνα τούτης θεοῖς πατρίοις ἀπέθουον· τῶν δὲ γε κοιλιῶν τὴν μὲν δεξιὰν ἀνατέλλοντι τῷ ἡλίῳ κατέθουον, τὴν δὲ εὐώνυμον δύνοντι, τὸν δὲ βόθρον ἄρτι μεσουρανήσαντι. Οὕτω δὲ καὶ τοῦ ἥπατος ἀποδιελόντες τὸν ὕμνα ἡρέμα, ὅς ὑπὸ τοῦ περιτοναίου τῷ σπλάγγχνῳ ἐπίκειται, τῆς μὲν κεφαλῆς τοῖς ὑπερκοσμίαις κατέρχοντο, τοὺς δὲ λοβοὺς τοῖς πέντε πλανήταιν ἀπεδίδοσαν· τὸ δὲ γε νέκρωμα Ἄδη καὶ Περσεφόνῃ κατέθουον. Εἶτα δὲ τῶν θυομένων περιειργίζοντο τὰ πτώματα, εἰ ἐπὶ τὰ δεξιὰ πίπτοιεν, ἢ ἐπὶ τὰ λαία· κάκειθεν μὲν δεξιὰ ἐαυτοῖς ἔμαντεύοντο, οὕτω δὲ ἐπαριστερὰ. Ἐμίτρον δὲ καὶ τὸν τοῦ σπαραγμοῦ μετὰ τὴν θυσίαν καιρόν· καὶ, εἰ μὲν αὐτίκα τὰ θύματα ἀποπνεύσει, ταχέως ἐαυτοῖς τὰς τελευταίας περὶ ὧν προσήεσαν ἔμαντεύοντο· εἰ δ' οὐ, ἀποτεταμένως καὶ πράγματα ἐχούσας. Οὐ πᾶσι δὲ πάντα ἐτέλουσαν, ἀλλὰ τοῖς εὐκλείοις τῆς ληφθείσης θυσίας. Καὶ νηραλέοις μὲν ἐδρυτόμουσαν καὶ ἐκείθεν ἀνῆπτων πυρρὰς· Βάκχαις δὲ καὶ Διονύσῃ χληματίσιν ἀνέκκιον τὴν πυρκαϊάν· καὶ πάντα τούτοις οἰνόσπονδα· ὁ δὲ λιθανιωτὸς τοῖς ἐφ' ἑκάστης θυσίας θεοῖς.

γ'. Τὰ δὲ γε μυστήρια τούτων, οἷα αὐτίκα τὰ Ἐλευσίνια, τὸν μυθικὸν ὑποκρίνεται Δία μινύμενον τῇ Δηοῖ, ἡγούν τῇ Δήμητρι, καὶ τῇ θυγατρὶ ταύτης Περσεφάττῃ, τῇ καὶ Κόρῃ. Ἐπειδὴ δὲ ἔμελλον καὶ ἀφροδίσει (ἐπὶ) τῇ μύσει γίνεσθαι συμπλοκαί, ἀναδύεται πῶς τῇ Ἀφροδίτῃ ἀπὸ τινων πεπλασμένων μηδέων πελάγους. Εἶτα δὲ γαμήλιος λέγεται ἐπὶ τῇ Κόρῃ ὕμνασις, καὶ ἐπάδουσαν αἱ τελοῦμενοι· « Ἐκ τυμπάνου ἔφαγον, ἐκ κυμβάλων ἔπιον, ἐκίρνοσ· « φύρησα, ὑπὸ τὸν παστὸν εἰσέδον. » ὑποκρίνεται δὲ καὶ τὰς τῆς Δηοῦς ὠδίνας. Ἰκετηρίαί γοῦν αὐτίκα Δηοῦς καὶ χυλῆς πόσις καὶ καρδιαλγία. Ἐφ' οἷς καὶ τι τραγοςκελὲς μίμημα παθαίνομενον περὶ τοῖς διδύμοις, ὅτι περὶ ὁ Ζεὺς, δίκας ἀποτινὸς τῆς βίας τῇ Δήμητρι, τράγου ὄρχεις ἀποτεμίων, τῷ λάμπῳ τούτης κατέθετο ὡσπερ δὴ καὶ ἑαυτοῦ. Ἐπὶ πᾶσιν αἱ τοῦ Διονύσου τιμαὶ καὶ ἡ κίστις καὶ τὰ παλυόμφαλα πόπανα, καὶ οἱ τῷ Σαβαζίῳ τελοῦμενοι

non tantum orbicularibus, sed et longioribus, non nihil luminis habentes, [plus tamen terrestrium tenebrarum. Cognitionem vero et futurorum præscientiam illis inesse attestantur ex multis quidem præsertim vero ex astrorum figuris.

ἐκ πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων ἐπιμαρτυροῦσι, μάλιστα δὲ

2. Immolabant æthereis alba et fulva animalia propter æthereum colorem naturæque eorum puritatem, alte arietem et hædum jugulantes, ut Homerus dicit: « Porro immolabant prius, et jugulabant et discerpebant. » Aeriis autem varia offerebant et coloribus commiscua; inferniis vera opposito colore animalia offerentes, et ad terram victimæ caput trahentes ei cervicem abscindebant, deinde eorum ventrem discerpebant; ac primo cor dissecebant cujus tegumentum diis patriis offerebant. Ventriculorum vero dextrum orienti soli immolabant, sinistrum autem occidenti, fossamque eidem soli medium jam eolum attingenti. Postquam vero a jecore tegumentum lente separaverant, quod sub perotinæo visceribus subjacet, ejus quidem caput iis qui supra mundum sunt offerebant, lobos autem quinque planetis reddebant; cadaverque Plutoni et Proserpinæ sacrificabant. Observabant deinde utrum victimarum cadavera ad dextram vel ad sinistram caderent. Atque in de sibi conjiciebant fausta vel infausta. Metiebantur etiam convulsionis post immolationem tempus; et si quidem statim victima exspiraret, celorem sibi eorum quæ inierant sinem conjiciebant; si minus, tardiores et difficiliorem. Non omnibus omnia hæc perficiebant, sed tantum iis ad quos de assumpta victima pertinebat; et sobriis quidem quereus scindebant et inde pyras accendebant; bacchantibus et Dionysorogum sarmentis incendebant; et omnia illis vino spargebantur. Thus vero et myrrha crocus et resina diis distribuebantur ad quos de singulis sacrificiis pertinebat.

καὶ ἡ σμόρνα, ὁ κρόνος τε καὶ ἡ ῥητινὴ διμερίζοντο

3. Eorum autem mysteria, ut Eleusinia, mythicum simulant Jovem cum Cerere sive Demetre et ejus filia Proserpina, quæ et Virgo nuncupatur, consuescentem. Quoniam autem ad initiationem fieri debebant veneri complexus, effugit in altum mare Venus ex quodam conficito apparatu. Deinde nuptialis dicitur cantus in Proserpinæ honorem et canunt initiati: « Ex tympano comedi, ex cymbalis bibi, ἐκίρνοσ· ἔφρησα, in atrium ingressus sum. » Simulant etiam Cereris partum: statim Cereris supplicationes et fellis potus et cordis dolores. Post fiebat capripedis imitamentum vehementer de testiculis affecti, eo quod Jupiter Cereri illatae violentiæ jus solvens capri testiculos abscissos ejus sinui imposuit ut ei suo. In honorem Dionysi impendebantur præsertim cista et multos umbones habentia popana, et Sabazio initiati et stipem matri deorum quærentes,

Bacchæ et Mimallones, et quidam resonans lebes Thesprotius et Dodonæum ahenum; et Corybas alius et Cures alter, dæmonum imitantia. Post Baubo crura detegens et femineum inguen; sic enim pudorem nominant dedecore affecti; et sic in turpitudine mysterium dissolvunt.

4. Incantamentum autem ars est vanis circa materiales et terrestres dæmones imaginationibus indulgens, et eorum inspectoribus umbras tum ex inferis adducens tum ex alto deducens easque noxias. Et quædam corporca phantasmata eas contemplantibus supponit. Et aliis quidem fluxus aliquos inde fluctuantes mittit, aliis vero vinculorum solutionem et delicias et gratias annuntiat. Has autem potentias evocat carminibus repetitis.

5. Magna autem Græcis videbatur multam vim habere. Eam ultimam medicinalis scientiæ partem esse dicunt. Investigans enim omnium sublunarium substantiarum et naturam et qualitatem, elementorum nempe eorumque partium, animalium quorumlibet, plantarum earumque fructuum, lapidum, herbarum, et uno verbo omnium rerum substantiam et potentiam, inde sua operatur. Oblectamenta proponit sanitatem efficientia, speciesque diversissimas producit, et alia medicamenta morbum efficientia. Aquilæ et dracones efficax illis erant ad sanitatem sumptio; feles autem et canes et corvi vigiliæ symbola. Cera vero et lutum in membrorum confictionem adhibebantur. Appareere etiam facit ignis cœlestis editionem. Et sponte subrident statuae et subito igne lampades accenduntur. Complectitur quoque totam astronomiam et multa per eam et potest et perficit.

6. Omen, ut istud nomen indicat, est malorum dæmonum invocatio. Fit autem cum sol ad meridiem recenter versus est, diem minuens, noctem vero adaugens. Opinantur enim Græci nullum materialium dæmonum solis radios bono animo habere. Inde nobis noctu insidias struant, die insidiari non valentes. Quando igitur lumen magis septentrionale est, sua operari nequeunt, et quando ad meridiem vertitur et sit quasi demissior apud nos aer, tunc suos impetus et, ut ita dicam circuitus suæ malitiæ manifestant et invocati invocantibus obediunt. Et nunc quidem mysteria auspicientes nesciunt invocationis carmen; utinam nunquam scierint! Ignes vero quodam circulo describentes ex flamma exsiliunt. Erat illud antiquæ bacchalionis, ne dicam furoris pars. Dicebant enim Græci tunc manifeste cum invocantibus descendentes potentiss conversari, cum supra caput aer nebulosus esset et crassam haberet substantiam. Circulus vero vim habet retinendi. Invocatus autem dæmon, tanquam circumscriptus videtur et continetur, quantum

καὶ οἱ μητριάζοντες, Κλώδωνές τε καὶ Μιμαλλόνες, καὶ τὴν ἑχῶν λέβης Θεσπρωτικός, καὶ Δωδωναῖον χαλκείον· καὶ Κορύβας ἄλλος, καὶ Κούρης ἕτερος, δαιμόνων μιμήματα. Ἐφ' οἷς ἡ Βαυβὼ τοὺς μηροὺς ἀναστραμένη, καὶ ὁ γυναικεῖος κτεῖς· οὕτω γὰρ ὀνομάζουσι τὴν αἰδῶ ἀισχυρόμενοι. Καὶ οὕτως ἐν αἰσχυρῶ τὴν τελετὴν καταλύουσιν.

δ'. Ἡ γοητεία δὲ ἐστὶ τέχνη τις περὶ τοὺς ἐνύλους καὶ χθονίους δαίμονας φαντασιοσκοποῦσα τοῖς ἐπιόπταις τὰ τούτων εἰδωλα καὶ τοὺς μὲν ὡσπερ ἐξ ἄδου ἀνάγουσα, τοὺς δὲ ὑψόθεν κατὰγουσα, καὶ τούτους κατωτικούς. Καὶ εἰδωλικά ἅττα ὑφίστησι φαντάσματα τοῖς θεωροῖς τῶν τοιούτων. Καὶ τοῖς μὲν βέβρυχά τινα ἐκείθεν κυμαίνοντα ἐπαφίησι· τοῖς δὲ δεσμῶν ἀνέσεις καὶ τροφὰς καὶ χάριτας ἐπαγγέλλεται. Ἐπάγεται δὲ τὰς τοιαύτας δυνάμεις καὶ ἄσπρασι καὶ ἐπάσπρασι.

ε'. Ἡ δὲ γε μαγεία πολυδύναμόν τι χρῆμα τοῖς Ἑλλήσιν ἔδοξε. Μερῖδα γοῦν εἶναι ταύτην φασὶν ἐσχάτην τῆς ἱερατικῆς ἐπιστήμης. Ἀνιχνεύουσα γὰρ τῶν ὑπὸ τὴν σελήνην πάντων τὴν τε οὐσίαν καὶ φύσιν καὶ δύναμιν καὶ ποιότητα, λέγω δὲ στοιχείων καὶ τῶν τούτων μερῶν, ζώων τε παντοδαπῶν, φυτῶν καὶ τῶν ἐντεῦθεν καρπῶν, λίθων, βοτανῶν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, παντὸς πράγματος ὑπόστασιν τε καὶ δύναμιν, ἐντεῦθεν ἄρα τὰ ἐκυτῆς ἐργάζεται. Ἀγάλματά τε ὑφίστησιν ὑγείας περιποιητικὰ, καὶ σχήματα ποιεῖται παντοδαπὰ, καὶ νοσοποιὰ δημιουργήματα ἕτερα. Καὶ ἀετοὶ μὲν καὶ δράκοντες βιώσιμος αὐτοῖς πρὸς ὑγείαν ὑπόθεσις· ἀΐλουροι δὲ καὶ κύνες καὶ κόρακες ἀγροπνητικὰ σύμβολα. Κηρὸς δὲ καὶ πηλὸς εἰς τὰς τῶν μορίων συμπλάσεις παραλαμδάνονται. Φαντάζει δὲ πολλάκις καὶ πυρὸς οὐρανόθεν ἐκδόσεις. Καὶ διαμειδιᾶ μὲν ἐφ' ἑαυτῶν ἀγάλματα, πυρὶ δὲ αὐτομάτῳ λαμπάδες ἀνάπτονται. Περιέζωσται δὲ καὶ τὴν ἀστρονομίαν σύμπασαν, καὶ πολλὰ διὰ ταύτης καὶ δύναται καὶ ἀποτελεῖ.

ς'. Κληδὼν δὲ ἐστὶ δαιμόνων πονηρῶν, ὡς καὶ αὐτὸ δηλοῖ τὸ ὄνομα πρόσκλησις. Τελεῖται δὲ ἄρτι τρεπομένου πρὸς νότον ἡλίου, καὶ μειοῦντος μὲν ἡμέραν, τὴν νύκτα δὲ αὐξάνοντος. Ἑλληνικῆς γὰρ ἐστὶ δόξης τὸ μηδένα τῶν ἐνύλων δαιμόνων θαρρῆεῖν τῆς τοῦ ἡλίου αὐγᾶς. Ἐνθεν τοὶ καὶ νυκτελοχοῦσιν ἡμῖν, λοχῶν ἡμέρας μὴ ἐξισχύοντες. Τοῦ τοίνυν φωστῆρος βορειοτέρου τυγχάνοντος, μὴ πάνυ τι δυνάμενοι τὰ ἐαυτῶν ἐνεργεῖν, ὑπηγίκα πρὸς νότον τραπῆ καὶ οἶονεὶ κατηφέστατος ὁ περὶ ἡμᾶς γίνεται ἀήρ, τρηκιάστα προεξάλματά τινα καὶ, οὕτως εἰπεῖν, προκυλινθήματα τῆς σφῶν κακίας ἐμφαίνουσι, καὶ κλυόμενοι τοῖς κλήτορσιν ὑπακούουσιν. Ἄλλ' οἷ γε νῦν τῆς τελετῆς προεξάρχοντες τὴν μὲν τῆς κλήσεως οὐκ ἴσασιν ἐπιρῶν, μηδὲ εἰδοῖεν ποτε· πυρὰ δὲ πολλὰ κύκλιον τινὶ περιγράφοντες ἐξάλλονται τῆς φλογός. Ἦν δὲ καὶ τοῦτο τῆς παλαιᾶς βραχυχείας, ἵνα μὴ λέγω μανίας μερίς. Ἐφασαν γὰρ Ἑλληνες, ὀμιχλώδους τοῦ ὑπὲρ κεφαλῆν ἀέρος τυγχάνοντος καὶ παχείαν τὴν σύστασιν ἔχοντος, τὰς κατιούσας δυνάμεις εἰλικρινῶς τοῖς καλοῦσιν ὀμιλεῖν· ὁ δὲ γε κύκλος κατοχῆς ἔχει δύναμιν. Ὁ γὰρ προσκε-

κλήμενος δαίμων, οὐκ οἶμαι πως περιγραφόμενος, περιγραφτός τε δοκεῖ καὶ κατέχεται ἐς ὅσον ἡ γνώμη τοῦ κλήτορος βούλεται. Τῆς δὲ τοιαύτης τροπῆς τοῦ ἡλίου, μᾶλλον δὲ τῆς ἐν τοιαύτῃ τῶν δαιμόνων κακώσεως ὑποσημαίνειν τι καὶ τὴν θάλασσαν οἶονται· ὑφαρπάζειν γὰρ αἰεὶ τῶν ἐπινηχομένων τινὰς, οὐχ ὡς τοῦ ὕδατος ἐπάγοντος τὴν φθορὰν, ἀλλ' ὡς τῶν ἐν τούτῳ δαιμόνων ἐνεργούντων τὴν κάκωσιν. Ὡσπερ δὲ ἀερομαντεία τίς ἐστι καὶ φυλλομαντεία, οὕτω δὲ καὶ λεκανομαντεία τοῖς περιττοῖς τὴν σοφίαν Ἀσσυρίοις κατακονόμηται ὑπὸ λεκάνης ὑποκειμένης καὶ μαντικοῦ πεπληρωμένης ὕδατος, τὸ πρὸς τὰ κοῖλα τῶν δαιμόνων ἐπιρρέπες τῷ εὐκείῳ χαρακτηριζομένης σχήματι. Τὸ δὲ γε ἐπιχρῶν αὐτῇ ὕδωρ ἀδιάφορον μὲν ἐστὶ κατὰ τὴν οὐσίαν πρὸς τὰ ὁμογενῆ ὕδατα· ἀλλ' ἡ γε ἐπ' αὐτῷ τελετὴ καὶ τὰ ἐπάσματα ἐπιτήδειον πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ χρωμένου ἐργάζονται πνεύματος. Τοῦτο δὲ δαιμόνιον ἐστὶ γεῶδες καὶ μερικόν· καὶ, ἐπειδὴν ἐμπέσῃ τῷ ὕδατι, πρῶτον μὲν ἤχον τινα ἄσημον τοῖς περιεστηκόσι κατὰ τὴν ὑποδοχὴν ἐμποιεῖ, ἔπειτα δὲ ἐπικείμενον τῷ ὕδατι ἀμυδρούς τινὰς φθόγγους τῆς τοῦ μέλλοντος ὑποφορεῖ προγνώσεως. Ἔστι δὲ πάντῃ πλάνον τὸ τοιοῦτον πνεῦμα, ὅτι τῆς ὕλικῆς ἐστὶ τάξεως, καὶ ἐξεπίτηδες τὸ γένος τοῦτο τὸν ἀμυδρὸν ἤχον ἐπιτηδεύονται, ἵνα διὰ τὴν ἀσάφειαν τῆς φωνῆς τὸν τοῦ ψεύδους ἀποδιδράσκωσιν ἔλεγχον.

ζ. Περὶ δὲ τοῦ πρακτικοῦ τῆς ἀπορρήτου παρὰ Χαλδαίους συνθήκης ἦντινα δύναμιν εἶχε τοῦτό σοι ἐπὶ κεφαλαίων ἐπιτεμοῦμεν. Πρῶτον μὲν θυσία τούτοις ἀγνέουσα παρεσκεύαστο, ἀρώματά τε καὶ βοτάναι, καὶ λίθοι, κρόκος τε καὶ μυρρίνη καὶ δάφνη, μυστικῶς περικαθαίρομενα. Χῶρος τε τούτοις περιεγράφετο φυτευομένοις καὶ βοθρευομένοις. Ἐφ' οἷς ὁ τὴν συνθήκην ποιούμενος, δεινός τις ὢν ἀνὴρ τὰ γοητικὰ, καὶ ὀνομάσας τὸ πρᾶγμα ἐφ' ᾧ τὴν θυσίαν πεποίηται, ὑστεραίας αὐθις εἰς τὸν τῆς τελετῆς παριγίνετο τύπον. Καὶ ἀναχωννύων τὰς τε πῶν φυτῶν βάσεις καὶ τὰς ἀφαγνισθείσας ὕλας, καὶ τῇ λαίᾳ ταῦτα ἀναλαμβάνων χειρὶ, ἀθρόα πάντα καὶ ἐξαπινάίως, δυνάμεις τινὰς ἀνεκαλεῖτο κρυφίους. Αἱ δὲ ἦσαν ὁ τῆς ληφθείσης θυσίας καθηγεμῶν, οἱ τῶν ὀλῶν κύριοι, ὁ τῆς ἡμέρας προστάτης, ὁ χρονοάρχης, ὁ τετράρχης δαίμων.

Ἄρκει ταῦτα καὶ γλώττη κεκαθαρμένη καὶ ἀκοῆ σῶφρονι.

A vult invocantis mens. Hoc quoque solis solstitio, putant mare dæmonum qui in eo sunt malitiam magis subiudicare; tunc enim abripit nonnullos natantium, non quod aqua prædam abducat, sed quod dæmones aquam incolentes suam impendant malitiam. Quemadmodum est divinatio ex aere et foliis, ita et ex pelvi divinatio adhibetur ab Assyriis maxime sapientia egregiis; pelvi utuntur subjacente et prophetica aqua plena quæ propria forma dæmonum ad cava propensionem insignit. Quæ in eam infunditur aqua nihil quoad substantiam ab aqua simplici differt; sed quod super eam efficitur mysterium incantationesque quod necessarium est operantur ut divinans spiritus adducatur. Illud autem dæmonium est terrestre et particulare. Et postquam in aquam incidit, primo quidem quamdam confusam vocem astantibus suo adventu emittit; deinde vero aquæ insidens quosdam tenues sonos futurorum prædictionis leniter strepit. Est autem omnino errans hic spiritus, quia ordinis materialis est, et consulto illud genus vocem tenuem curat emittendam ut per vocis obscuritatem mendacii crimen effugiat.

B 7. Quam vim autem habuerit secretum apud Chaldæos pactum, nunc tibi summatim redigam. Primo quidem hostiam puram adhibebant, aromata et plantas et lapides, crocum et myrrham et laurum, mystice purificata. Spatium quoddam circa ea plantata et obruta describebatur. Deinde qui pactum faciebat, peritus quidam incantamenti homo, postquam nominaverat rem propter quam hostiam offerebat, postridie in mysterii loco aderat. Et exaggerans plantarum bases et consecratam materiam, sinistraque manu eas accipiens, omnes confestim et subito, potentias quasdam occultas invocabat. Illæ autem potentie erant victimæ duæ, materiæ domini, temporis princeps, tetrarcha dæmon.

Hæc linguæ mundatæ et auri sapienti sufficiunt.